

Izhaja trikrat na teden v šestih izdajah, in sicer: vsak terek, četrtek in sobota, zjutranje izdanje opoldne, večerne izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane v uredniških izrednih prilogami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gid. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrť leta 3 „ 40 „ 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabrčček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gid. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. popoldne ter od 3. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

Oglasi in poslanice

se računijo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje širke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati Joco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabrčček tiska in zalaga razen „Soča“ in „Primorca“ še „Slovanske knjižalce“, katera izhaja mesečno v splošnih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsesolno 1 gid. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računijo po 20 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabrčček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

V prehodni dobi?

V polupretreklam času ni bilo čuti nikakega optimističnega glasu več, ki bi bil sodil, da se naše politiske reči obrnejo na bolje tako, da bo mogel državni zbor delovati ter da se morda le pride do kakega sporazumljenja med Čehi in Nemci, kar bi značilo upanje na boljšo bodočnost države na sploh. Skrajno pesimistično — in po razmerah drugače ni bilo mogoče — se je sodilo o usodi avstrijskega parlamenta in države, zmajevalo z glavami in vsklialo: kaj bo, kaj bo? Nakrat pa je prišel preobrat. Mladočehi so ubrali novo pot politike in s svojim taktičnim postopanjem so omogočili, da je državni zbor marsikaj dosegel, na kar bi drugače morali čakati morda se dolgo časa. To se pravi: državni zbor je dognal marsikatere reči gospodarskega značaja, ki se tikajo več ali manj vseh dežel cele Avstrije, narodnostno vprašanje, katero se ni docela rešeno, pa je mirovalo in se miruje. Nemci so se podali v toliko, da so hodili s Čehi isto pot na gospodarskem polju, da ni bilo večjih ovir v dosegu onega, kar so želele posamezne dežele že zdavnaj in kar pride sedaj vsem prav. Nemci pa tudi pravzaprav niso imeli nikakega vzroka, protiviti se takemu skupnemu delovanju, kar zadeva gospodarstvo, ker pridobitve pridejo prav njim baš tako kakor Čehom in drugim, in po tolikem času brezplodnega rogovilenja po zbornici so si morda pozeleli tudi poslanci sami, prinesiti svojim volilcem vendarle kaj domu iz državnega zbora.

Z neko nenavadno naglico je delal državni stroj in sedaj, ko je dovršeno, kar je bilo namenjeno za to zasedanje, se prestvarja tisti polupretreklji pesimizem v optimizem, in v enomer čujemo glasove, da se dela na Češkem na to, da se izvrši med Čehi in Nemci velika pravna akcija, katere bi v znamenju enakopravnosti obeh narodov vsadila trdno podlago miru v državi, s početka na severu, ter preobrazila državno zbornico v toliko, da bi bilo njeno redno delovanje za bodočnost zagotovljeno. Čehi in Nemci bi hodili neko skupno pot, katere bi pripravljala tudi ostale narode do ožjega približevanja tako, da bi bil naš parlament res parlament v pravem pomenu besede in kakor pritiče konstitucionalni državi, kjer bi se

jednakopravno obravnavale vse reči vseh narodov avstrijske države!

Ali je to mogoče? Tisti pesimisti, ki so se pretvorili sedaj v optimiste, opozarjajo na pričeto pravno akcijo na Češkem, trdijo, da se nahajamo v nekaki prehodni dobi, da ona pričeta akcija utrdi vez med mogočnima narodoma, češkim in nemskim, in da taka akcija bo uplivala tudi na ostale narode, da se polagoma spoprijaznijo ter se obstoječa nasprotja med njimi ublažijo.

Taka akcija je, kakor se vidi, v tiru, ali kdo nam ve povedati, kako se sponese? Da je treba državi miru med narodi, kar je predpogoj rednemu delovanju v zbornici, uvidi vsakdo, in zato je potoval te dni sam presvili cesar po Češkem kot apostol miru in sprave! Mogočno so donele njegove besede Čehom in Nemcem, katere je ljubeznivo opominjal, naj si podajo roke v trajno spravo, kar bo le v korist prelepi Češki pa tudi celi državi. Z očetovsko skrbjo je bodril vse prizadete, zastavil svoje moči v blagor dežele in države in na razna namigavanja tudi namignil, kakor da želi to v znamenju enakopravnosti! —

Ako skončajo vse te reči tako, kakor žele naši optimisti, potem bi bili res v neki prehodni dobi, iz katere bi izšla Avstrija nekako prenovljena in poživljena, s prva kar se tiče severa, in smeli bi morda celo udejati se, da se obrne tudi Jugoslovanom na bolje, da tudi pri nas potihne počasi ljuti narodnostni vihar ter bi pričelo nekako novo življenje na celi črti v celi državi. Želeti bi bilo to, ali kdo ve, kako se sponese pričeta akcija, kako skonča ta prehodna doba, — ako morda nam v iznenadenje ne povrne celo nekdanjih časov nemirov in preprirov! — In pesimisti so gledé na visoko politiko v Avstriji doslej vedno bolje izhajali od optimistov!

Mal narod smo, ali še ta mal narod razjeda klerikalizem, kateri je potisnil naše poslance na Dunaju kar v tri klube. Klerikalizem razdvaja in cepi, ali ne le nas, marveč celo Avstrijo, in zato morajo pričeti vsi napredni življi misliti tudi na to, da se otrese država tega zla, ker sicer drugače telebne v prepad, v kateri je padla Španija. — Ako skonča napominjana prehodna doba z nekakim splošnim pomirjenjem med na-

rodi, bo mogoče tudi, združiti napredne življe raznih narodov v boj proti klerikalizmu, kateri preli državo upropastiti in narode izpriditi. —

„V prehodni dobi“! Približajmo se torej nekoliko optimistom ter recimo: Ako pričeta akcija zbliža narode v znamenju pravične enakopravnosti ter iz njih združi življe, ki stró klerikalizem, ki je rak-rana na telesu našega naroda in drugih, potem bi to prehodno dobo tudi mi z veseljem pozdravljali!

Bohinjska železnica.

I.

V „Soči“ smo opisali celo progo te železnice, ko je vlada predložila državnemu zboru svoje načrte. Letošnji načrt v nekaterih krajih naše dežele se loči od lanskega, kar smo posebe naglašali.

Klerikalni listi so zadnji čas tudi objavili neke popise železniške proge, pa tako, da so zbudili v par krajih toliko zbežanost, da so prišli ljudje naravnost v Gorico in v naše uredništvo... pogledat vladin načrt te proge. Tu so dobili pomirjenje, v kolikor smo ga jim mogli dati na podlagi vladnih načrtov in poročila železniskega odseka v drž. zboru, iz katerega ni razvidna nikaka novejša prememba, da torej ostane vse tako, kakor smo poročali v „Soči“.

Klerikalni listi (glej n. pr. goriškega „Prismojenca“) so izpustili postojanko **Ovčja draga** in sprejeli **Prvačino** za prvo postajo. Toda **Ovčja draga** je v načrtu mesto prej sprejete postojanke **Renče**. — Enako so izpustili postojanko **Repentabor** na Krasu, ki se nahaja v letošnjem načrtu, pač pa so ohranili postojanko **Dutovlje**, ki se nahaja v prejšnjem načrtu poleg **Koprive**, pa je prišla letos namesto obeli postojanke **Skopo**, katero so klerikalni listi sprejeli v svoj opis.

Kakor rečeno, mi ne moremo najti nobene teh prememb v vladnih načrtih ali drugih poročilih. Zato prosimo one klerikalne liste, ki so to objavili, da povejo: odkod so zajeli to poročilo? Ali je resnično? In ako ni, da zmoto takoj popravijo.

Vlada je letos izpustila iz načrta postojanki **Kopriva** in **Dutovlje** ter postavila vmes postojanko **Skopo**, kar mora biti prav vsem. — Koprive do postojanke

Skopo bo komaj 1 km cest, od Dutovelj pa niti 1 1/2 km, torej bliže nego bo iz središča Gorice do državnega ali južnega košćevora. Kdor bo tožil, da ima predalec, želi pač kolodvor pred svojo hišo! — Neverjetno in abotno pa bi bili postojanki v Skopem in Dutovljah, oddaljeni komaj 1 1/2 km. To ni mogoče! Čudno, da klerikalnim listom to ne pada v oči!

Letošnji načrt pa je sprejel poleg Skopega se postojanko **Repentabor** prav nasproti velikim kamnolomom. S tem je jako ustrezno tamosnji klesarski obrti!

V hrčih imajo postojanko **Podmolec**, katere v načrtu ni. — Morda je bila pozneje sprejeta, toda ne najdemo je v letošnjih načrtih ne v poročilih vlade ali železniskega odseka na državni zbor. — Prosimo pojasnila!

V klerikalnem opisu bohinjske proge nam je padlo v oko tudi nekam čudno imenovanje raznih postojank (po njihovo — postajic) in postaj. Hudajužna, Grahovo, Sv. Lucija, Kanal so postaje, Avče in Plave pa postajice. Sv. Lucija se se posebe imenuje — središče gorskega prometa. — V letošnjih načrtih pa so načrtane postaje v Hudijužni (445 m), na Grahovem (450 m) in Sv. Luciji (460 m) manjše od postaje v Avčah (500 m) in Plave (tudi 500 m).

Radi bi vedeli, odkod so dobili klerikalci svoje podatke? Mi ob najboljši volji danes ne moremo do njih, ker nam se zdi dovolj verodostojen letošnji vladin načrt, ki je bil 1. maja t. l. sprejet brez prememb, ker teh nikjer ne vidimo v poročilu železniskega odseka. — Ne izključujemo, da se ni za hrptom kaj premenilo. Zato prosimo klerikalne liste, da to povedo ali pa — popravijo svoj napačni opis. Pred vsem treba jasnosti gledé teh razložkov.

(Dalje pride.)

DOPISI.

Iz Pliskovce, 14. jun. 1901. Slavno uredništvo! Prosim, sprejmite v Vaš cenjeni list naslednje vrstice: V „Primorskem Listu“ 5. maja t. l. je bil priobčen dopis iz Pliskovce, v katerem neki mladenič-naročnik opisuje procesijo sv. leta k sv. Neži. K temu opisu je bilo doslovno dodano:

kakšno razgrajanje ugonobljajočih življev in zbesnelosti človeške, a sredi tega vsega — Ligija!

Tarnanje Vinicija se je mešalo s hropenjem konja, ki je moral, dirjaje proti Ariciji, iti neprestano navkreber ter je že izgubljal zadnje moči. Kdo jo iztrga iz gorečega mesta in kdo jo reši? Tu se Vinicij sklone svojem konju povsem na vrat, prime se z rokami za grive ter hoče od bolesti grizti konjski vrat. V tem hipu pridrvi naproti kakor uima drugi jezdec, ki obupno zakriči: »Rim propada!« in odjezdi dalje proti Anciju. Vinicij začuje samo še besedo »Bogovi!« vse drugo pa je zaglušil konjski topot. Toda ta beseda ga zgane. Bogovi!.. Vinicij dvigne urno glavo, dvigne roke k nebu, na katerem so se lesketale svetle zvezde ter začne moliti: »Ne kličem na pomoč vas, katerih templi goré, marveč Tebe. Ti sam si trpel! Ti jedini si usmiljen. Ti jedini razumeš človeško bolečino. Ti si prišel na svet, da naučiš ljudi sočutja, daj, skaži ga sedaj sam!

Ako si res tak, kakor trdita Peter in Pavel, reši mi Ligijo! Vzemi jo na roke ter iznesi iz plamena! Daj mi jo in jaz ti dam svojo kri. Ako nočeš tega storiti radi mene, pa stori to radi nje. Ona te ljubi in zaupa v Te! Obljubuje življenje in srečo po smrti, toda sreča je po smrti itak ne mine in ona še tudi noče umreti. Daj ji, da še živi. Vzemi jo na roke ter odnesi iz Rima. Ti to moreš, samo ako le hočeš...«

Tu preneha, ker je začutil, da bi se mu daljša molitev mogla spremeniti v grožnjo in se je bal, da ne bi žalil Boga v trenutku, ko mu je bilo najbolj treba Njegove ljubezni in milosrdja. Prestrašil se je pri samem spominu na to ter jel znovič poditi svojega konja, a to tembolj, ker se je bilo obzideje Aricije, ki je ležala na sredi poti do Rima, že zasvetilo pred

njim v mesečni svetlobi. Kmalu na to je prijezdil do Merkurjevega templja, ki je stal v gaju pred mestom. Tu so se že videla znamenja nesreče; pred templom je vladala velika gneča. Vinicij zagleda v predvorju in med stebričjem cele roje ljudi, ki so si svetili z bakljami ter se gnetli pod varstvo bogov. Cesta naprej ni bila več tako prazna in pusta kakor za Ardejo. Ljudje so hiteli v gaj po stranskih potih, pa tudi na veliki cesti so stale cele tolpe ljudi, ki so se brzo zamikale urnemu jezdecu. Iz mesta se je zaslislal trušč raznih glasov. Vinicij je prihrul v mesto kakor vihar ter podrl in poteptal na poti nekoliko ljudi. Povsod so ponavljali krik: »Rim gori! Mesto je v plamenu! Bogovi, rešite Rim!«

Konj je obstal pred hišo, v kateri je imel Vinicij dobiti drugega konja. Sužnji, kakor pričakujoči gospodarjev prihod, so stali pred hišo ter urno poskočili, da mu pripeljejo novega konja. Vinicij zapazi mali oddelek, v katerem je bilo deset jezdecov pretorijancev, ki so očividno nesli nove novice v Ancijum. Skočil k njim ter jih vpraša:

»Kateri del mesta gori?«
»Kdo si ti?« ga vpraša desetnik.
»Vinicij, vojaški tribun in Augustijanec! Odgovarjaj!«

»Požar, gospod, je izbruhnil v prodajalnicah poleg Velikega cirka. Ko so nas odposlali, bilo je že središče mesta v ognju.«

»A oddelek za Tiberu?«
»Tam doslej še ni gorelo, toda požar dosega z nezdržljivo močjo neprestano nova dela. Ljudje ginejo vsled vročine in dima; vsaka rešitev je nemogoča.«

(Dalje pride.)

110

Quo vadis?

Roman.

Polski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

Strah pred vstajo sužnjeve je bila tudi móra, ki je že mnogo let tlačila Rim. Govorilo se je, da na sto tisoč teh idij sanjari o Spartakovi dobi in da čakajo samo ugodne prilike, da planejo nad svoje tlačitelje in nad celo mesto. In ta trenutek je napolnil. Nemara ondi v mestu razun požara razgraja še klanje in boj. Nemara so pretorijanci planili na mesto, kjer ubijajo ljudi na cesarjevo zapoved?

Lasje so mu nakrat od strahu stopili po koncu na glavi. Spomnil se je vseh razgovorov o požaru mesta, ki so se že nekaj časa sem s čudovito vstrajnostjo slišali na cesarjevem dvoru; spomnil se je Neronove pritožbe, da mora opisovati goreče mesto, ne da bi bil kedaj videl pravi požar, spomnil se prezirljivega odgovora, ki ga je dal Tigelinu, ko se mu je ponudil, da sežge Ancij, ali umetno postavljeno leseno mesto, spomnil konečno njegovih pritožb o Rimu in smradljivih ulicah v Suburi. Da, cesar je dal sežgati mesto. Samo on jedini si je mogel predrzniti kaj takega, samo Tigelin je mogel izvršiti to zapoved. Toda, ako gori Rim na cesarjevo zapoved, kdo tu more biti porok, da tu ne bodo morili ljudi tudi na cesarjevo zapoved? Ta spak je bil sposoben za tako dejanje. Torej požar, vstaja sužnjeve in splošno klanje. Kakšen grozen kaos,

Ob enem pa je g. učitelja bralno društvo priredilo ples. Z ozirom, da nimam nikakršnega zasebnega društva, temveč, da sem le počporni ud po c. kr. namestništvu potrjenega narodno-naprednega pevsko in bralno društva „Škrjanček“ v Pliskovici, uvaževaje, da ima glasom svojih pravil človekoljuben namen — podpirati revno solsko mladino, vsled česar odstopa v to svrhu obresti rezervnega fonda, kakor tudi polovico čistega dohodka kateresibodi veselice — sem poslal temeljem § 19. tiskovnega zakona 8. t. m. popravek uredništvu rečenega lista z opazko, naj se istega sprejme in priobči v prvi prihodnji številki „Primorskega lista“.

Ker se pa uredništvo ni odzvalo mojemu vabilu, prisiljen sem — v obrambo — proti ostudnemu napadu konstatirati, da je dopisnik nesramno lagal ter da ga smatram lažnjakom, dokler ne dokaže — kakšno društvo imam in — kdaj je isto priredilo ples med procesijo!

Res, da v prvi — za to izšli številki „Primorskega lista“ dostavlja uredništvo, da se je urinila pomota — ker ples se ni vršil — ampak, da je društvo „Škrjanček“ hotelo prirediti ples med procesijo — toda o mojem priporočeno dopisnem popravku ni — ne duha ne sluha. Laž — ali kakor trdi uredništvo „Primorskega lista“, pomota“ je deloma popravljena — a zame ni zadostna. — To je nepristranost časopisa, — kateremu je baje načelo — vera in resnica. (P!)

Uredništvo je bilo obveščeno, da ekzistira: Narodno-napredno pevsko in bralno društvo: „Škrjanček“ v Pliskovici — (drugče, bi ne popravljal — da se je urinila pomota) — vedelo je, da je isto hotelo prirediti ples na binkoštni ponedeljek — vedelo je, da je ples prepovedal župan — vedelo je po mojem popravku, v kakšnem razmerju sem do imenovanega društva in kaj me veže nanj — a vsejedno je izcerpilo od dopisa: Pliskovica štirivrtičen — sukus, — med katerim je blestel lažnjivi stavek o mojem društvu in plesu — ne, da bi mi v zadostenje priobčilo popravek. Zakaj tako? Nočem vam uzbujati one duševne moči, kateri se pravi vest, ker inče bi se vam uzbudila — gotovo ne meni v prilogi! Ako bi priobčilo popravek, bi se po svojem načelu — gotovo vdarili sami sebe po obrazu. Ne bi Vas blažila misel — povrnil sem storjeno krivico svojemu bližnjemu. Kaj se! Ta bližnji ne pleše po našem taktu — zato le dajmo ga! Kaj resnica! Dovolj je, da svet zna — v Pliskovici je učitelj, ki ima svoje društvo in prireja demonstrativno plese proti procesiji. Tako je in nič drugače. Neresnica je tu — resnica — in bašta. — Sklepam z apelom: Na dan s popravkom!

Pliskovica, 14. junija 1901.

Vinko Trobec, l. r. učitelj.

Škrbina, dne 16. junija 1901. — Že več dopisov zaporedoma je bilo čitati v tekočem letu v cenjeni „Soči“, ali sedaj je z dopisi iz Škrbine nekoliko prenehala. Gotovo se zdi gosp. dopisniku nevredno, baviti se še dalje s takimi možmi, kakor je naš župan in njega brezumni zagovornik „Šerbinc“ —! Tako se podpisuje dopisnik v „Gorici“, obnaša se pa tako, kakor vaški paglavci, ki v enomer brez dokazov kriče: ne in ne, ni in ni res! V „Gorici“ dne 14. maja t. l. piše „Šerbinc“, da je postala Škrbina imenitna, ker ima več živečih in pokojnih duhovnikov in druge inteligence, ki šinom domovine vrše svoje častne službe! — Prav, prav, gosp. dopisnik! Vprašam pa Vas: Kake koristi pa izvaja Škrbina od tega? Kaj dobi sploh občina razun njihovih sorodnikov od vsega tega? Odgovor je jase: goli nič! Dopisnik! recite, da ni res?

„Sovaščen“! Vase „pribite“ resnice v „Gorici“ št. 33. in št. 39. so laži, kojih bi se moral sramovati vsak priprost človek in ne pa po sreči in sili podžupan. Povejte, koliko neodvisnih mož je v Škrbini, da se vjemajo z Vašimi lažnjivimi dopisi v „Gorici“? Tudi tukej morate reči: nobeden! Dopisnik! Kaj Vi upoštevate le to, ker župani trideset let? Ali da župani on trideset let, je krivo le to, da več Škrbinec niso poznali tega priljubljenega hinavca, pred časom „dr. Kopriva“ imenovanega! — In pa slednjic, da bodejo p. n. citatelji vedeli, kako reči stoji, vprašam: Od koga in s kakimi sredstvi je bil voljen naš župan v starešinstvo? Ali je bil voljen kdaj v svojem I. razredu? Morete reči z

meno, ki sem vedno na strani resnice: nikdar!! Seveda litri vina, hlepci kruha zaslepljenim posestnikom III. razreda, so dobro stali. Enkrat pijani, pa naj župani — kdor hoče!

Glede rožičkov, katerih ima dopisnik „Gorice“ polna usta, ni skoraj vredno odgovarjati, samo opomnim Vas, da pazite, da se Vašemu imenovanemu pošeljaku rožiček ne zlomi, ker sliši se od strani, da večkrat huda poje! Torej pozor!!

No seveda! Vi dopisnik in Spartanec bi rečenemu dopisniku jezicek iztrla in zakaj —? Zato, ker je nekoliko nevsječih pa povsem resničnih zagodel našemu županu, Vašemu ljubljencu. Spartanski časi so minuli, Vi ste pa ob pamet, pa tudi prosim, kaj bi pa Vi storil s človekom, pred kojim ni vse prav varno? Sodnijsko bi postopal seveda, in ako bi ne kazalo, bi se na drug način maščeval na krščanski podlagi. Kajti zavist in maščevanje vam glada iz oči! Župan, ali je to od Vas dostojno, da še nedolžni otroci, posebno dekleta Vaših nasprotnikov niso varna več pred Vašim hudobnim jezikom. Še celo umazana babura se bi sramovala kaj takega počenjati, kar ste Vi storil v Gorjanskem. Ali bi se ne reklo lahko takemu človeku kako drugo ime! Sram Vas bodi! In takega človeka naj mi na dalje spoštujemo. Ali Vas ni sram, bedaki!!

Lažnjivemu dopisniku „Norice“, kateri nasteva zasluge našega župana, so dovolj razvidne slehernemu Škrbincu. In te so: —

I. Posebno pri vožnji vladnih sadik in kolci s postaje Nabrežina, koje je vozil Vaš „svogar“, naš „komisar“, za masno plačo trideset goldinarjev. Daljava presega pešcu dve uri in pol, t. j. vsakih dve sto kolci dva krajcarja, zaboji so bili za privrček. Ali vsejedno vam dobro stoji za krompir in slanino.

II. Pri „blekanju“ starega zvona so bile tudi imenitne zasluge, ker ste prihranili občini s tem nekaj kronic in pripravili vaščanom nekoliko smeha. O jednom ste pokazal, kak nov strokovnjak ste v kemičnih spojih.

III. Vodnjak v Rubijah je tudi imeniten, kar je samo ob sebi umevno, da v teku dveh let ni bilo še do polovice vode. To je tudi Vaša zasluga.

IV. Različnih zaslug vam bi se lahko naštel. To je pri vseh delih, katera so bila pod Vašim nadzorstvom. A za danes naj je dovolj, o prihodnjem dežju kaj več. „Na zdar“.

Vas vam k srcu prirasli prijatelj!

Iz Kamenj. — Naš srboriti Jože Slokar, znani župan, ki se je blamiral s protestovanjem na shodu pri Rebku, se po balinsko huduje ter po kremah razgraja in se togoti zlasti na našega g. učitelja, ker noče plesati brezpogojno po njegovem klerikalnem taktu in absolutnem terorizmu. Sovraštvu do njega kaže že nekaj let sem, in to od dne, ko je g. učitelj prosil pri starešinstveni seji podroben račun občinskega mostu, ki bi stal čez 1000 do 1500 gld. In to je bil tak hud greh, da bi ga rad na milost in nemilost ugonobil. Zahtevalo se je to deloma tudi potem. In račun — podroben račun, kojega se lahko zahteva od vsakega dela, in ne od dela, ki sega do 3000 kron! Ljudje božji, ali je to prav, da od mostu, koji je deloma že dovršen, pred tremi leti, se še danes ni predložilo podrobnega računa?*)

Sedaj se zopet huduje ta g. Slokar, ker je g. I. Vodopivec predlagal in starešinstvo soglasno sprijelo, da naj se izroči denarništvo drugi roki ter bi bilo tako denarno stanje bolj zagotovljeno. Čuti se sedaj užaljenega s tem kakor z nekako nezaupnico. Mi Kamenci pa rečemo: če imajo v drugih občinah denarništvo loteno od župana ter imajo svoje denarničarje — zakaj bi mi Kamenci ne imeli tega? Kaj vendar more pri tem imeti naš župan, ker drugače bi mu ne bilo tako težko izročiti denarništvo!

G. učitelju moramo to zahvalo izreči, da se poteguje za naše blagostanje. Saj denar je najvažnejša stvar, ki je tudi potrebna vsestranskega pozorstva in nadzorstva.

Tudi se repenči po krčmah, da se odreče županstvu ob prihodnjih volitvah. Naj le bo več ko gotov, da njegova doba županovanja poteče z razpisom prihodnjih občinskih volitev! Ako mu preseda in hoče možato postopati — naj se odpove danes, a ne šele za čas, ko ga prav gotovo ne volé več za župana. Sploh pa mu je

*) (To bi bil nekak račun na klerikalni podlagi! Op. ur.)

svetovati, naj se malo pomiri, ker jeza škodi in bi mu znalo to se bolj škodovati ter mu račun zmesati, ko bo treba izročiti denarničarju denar.

Iz Čepovana. — Mladi fantje, polni življenja, so povsodi veseli. Tako tudi pri nas v Čepovanu. Nekega večera so sli proti hiši, v kateri stanuje neka udova. Med potom so se pogovarjali, pa tudi zavriskali so. Ko so pa prišli blizu tiste hiše, jih je seveda zaslislala samica, ki je stopila k oknu ter začela nanje kričati. Fantje so jej umevno ponagajali, ker so vedeli, da ni prav pri čisti pameti. Drugi dan je šla ta ženska k spovedi, kjer je povedala, kakor pravijo, med drugim o tistih fantih grdo laž, da so bili v nekem hlevu pri ovcah, kjer so počeli take reči, katerih ni mogoče tukaj omeniti. Pravijo, da spovednik je bil tega tako vesel, da se je zasmel, da so se okoli stojeti spogledali, češ, kaj takega vendar mu je povedala ta ženska! Pravijo, da jej je svetoval, fante naznaniti županstvu, da bodo kaznovani. Dobila je odvezo in pristopila h Gospodovi mizi....

Obrnila se je najprvo na županstvo, katero jo je zavrnilo, ker jo predobro pozna, obrnila se je na orožnike, umevno tudi brez uspeha. Ko je prišlo fantom vse to do ušes, jih je grabila jeza in tako grdega obrekovanja niso mogli pustiti na sebi. Obrnili so se do sodnije v Gorici, kjer je bila 7. t. m. obravnava, ki je skončala tako, da je bila tista ženska kaznovana na 5 dni v zapor in 10 K globe radi raztaljenja časti. Fantje so dobili sijajno zadoščenje, spovedniku Rejcu pa bo gotovo dolg čas po oni ženski tisti čas, ko bo zaprta.

Da se kaj tako grdo obrekljivega pripeti pri nas, to je res že sramota. Sram bi moralo biti tistega, ki je nagnal ubogo žensko, da je prišla končno v nesrečo, ker je vendar le moral vedeti, da tisto, kar je pravila, ne more biti res!

In še nekaj groznega, nekaj strašnega! Tista žena je bila dobila odvezo na tisto nesramno laganje v spovednici, v znamenju kriza so jej bili grehi odpušteni, in pristopila je k mizi Gospodovi! Kaj pravite, ali je to božji rop ali ne? Potem pa se še čudijo, zakaj da vera peša. „Po farjih gor, po farjih dol“!

Iz Kožbane. — (Dopis iz Kožbane od dne 14. t. m. v „Gorici“.) — Navedem ga, da presodijo citatelji, kakšen namen ima. Glasi se: „Tisti kožbanski dopisnik „Soče“, ki je dne 21. maja objavil, da je „svoj filisterski želodec“ tolažil s koščekom sira (menda iz Čezsoče), se prav po otročje veseli, da je našel „pri siru“ tudi košček „Gorice“. Najbrže mu je ta košček pomnožil dobroto sira — bil mu je namesto popra in soli. Kdo bi mu tega ne privoščil? Saj ga potrebuje — ker sam priznava, da zahaja po cvetke v gnojišča. Isti dopisnik zatrjuje, da, kakor sam sebi, tako tudi kakemu drugemu rad privoščiti, da se veseli po svoje in ga spiže tudi kako merico. Vprašamo ga, zakaj pa on, dopisnik — ne pusti drugih ljudi pri miru, kadar se po svoje veseli? — Zakaj napada, zmerja, hujska in blati po časnih mirne briske ljudi, ki so moralno pač vzvišeni nad njegovimi židovskimi nazori, katere zavija in prodaja v „koščekih“ „Soče“. Ali mu ni znan stari pregovor: Kdor seje veter, žanje vihar? „Sočini“ dopisnik spominja nas na afere v Gočah in v Skopem ter dostavlja vprašanje: „Hočete mar tudi v Kožbani ednakih eksempljev?“

S tem žuganjem je „Sočini“ dopisnik pokazal, da je toplomer njegove moralnosti padel že prav pod ničlo ter da misli mirno kožbansko ljudstvo se dalje hujskati, kedo ve pa, ali se kožbanski posestniki kedaj ne naveličajo takega hujskanja ter zakličejo „vun z njim?“ — imenujem dopisnika navedene novice javnega obrekovalca, hujskača in zdradžbarja.

Če hoče pa vedeti, zakaj ga tako zovem — k meni naj pride, pa mu povem.

Henrik Klavora, l. r. učitelj.

Domače in razne novice.

Gg. naročnikom, ki so bili opozorjeni s posebnim listikom na zaostalo naročnino, naznavamo, da pri vseh potrpiamo le še do konca tega meseca, da bo sklenjeno poluletje radi ložjih računov. Precejšnje število se je odzvalo z nakaznic, razni drugi pa so naznanili, kdaj jim bo plačilo najprijazneje. Prav! Smo vse tako zabeležili. — Nekatero pomote smo popravili po želji g. naročnika.

Konec prvega poluletja je tu! Velika je naloga, katero izvršuje „Soča“ v najtežavnejših časih! Somisljeniki! Podpirajte jo! Širite jo in plačujte jo točno! Komur naročnina poteče konec t. m., naj gotovo pošlje takoj za drugo polovico leta! Prosim!

Javen shod bo v nedeljo dne 23. t. m. ob 4. uri popoldne v prostorih gostilne g. Matevza Kosiča v Pliskovici. — Na dnevnem redu je: 1.) Splošni politični položaj in naša stranka; 2.) Gospodarsko stanje na Krasu. Somisljeniki, pridite na shod v obitem številu!

Osebnost vestl. — Aspirantje pri davčnem uradu gg. Brajnik Rudolf, Cigoj Karol, Fonžari Ren., Hauptman Karol in Malnič Artur v Gorici in Katelan Peter v Ajdovščini so imenovani praktikantom. Ostanjejo na dose-danjih mestih.

Ravnatelj tukajšnje c. kr. višje realko, g. Egidij Schreiber, pojde z zaključkom leta v pokoj.

Višji evidenčni geometri drugega razreda Ivan Malesich, Fran Rustja in Osvald Barsan so imenovani višjim evidenčnim geometrom prvega razreda v osmem činovnem redu.

Smrtna kosa. — Včeraj so položili k večnemu počitku v Ljubljani mladega, jako nadarjenega pesnika in pisatelja Josipa Murna-Aleksandrova, starega komaj 21 let. Svoje duševne proizvode je priobčeval v „Slov. Nar.“, v „Slovenki“, zlasti pa v „Ljublj. Zvonu“. Zastopan je častno tudi v „Spomenici“ slov. osmošolcev, ki je izšla v „Slov. knjižnici“. Umrl je za sušico prav v isti sobi, kjer je pred dvema letoma izdihnil njegov prijatelj in tovariš pesnik Dragotin Kette. Koliko mladih talentov nam pobere neizprosna smrt! Blag mu spomin.

Od kapi zadet je padel ponoči od ponedeljka na torek v Ljubljani v kolodvorskih ulicah g. Ivan Abram, lesni trgovec v Trstu. Našli so ga na cesti in pripeljali v bolnišnico, ali med petjo je umrl. Bodi mu večni mir in pokoj! — Pokojni Abram je bil jako ugleden mož v vrstah tržaskih Slovencev, ki je kot trgovec in plemenit mož užival obče spoštovanje. Devet let je bil načelnik tržaske posojilnice in lepi razvoj tega važnega zavoda za tržaske Slovence je po velikem delu pokojnega Abrama. Torej pomeni smrt Abramova za nje velika izguba!

Včeraj je umrl v Petovljah g. Angel Gruđen, mehanik, star komaj 28 let. Dolgi in mučni boleznij je končno podlegel. Pogreb bo jutri. Naj počiva v miru!

Neumestna opomnja. — V zadnji „Soči“ je dodal poročevalec iz deželnega zbora o novem deželnem tajniku neko opomnjo, ki se mi ne zdi umestna in ne pravična. „Soča“ je svoječasno že izjavila, da je prav srečno rešeno pereg vprašanje deželnega tajnika z imenovanjem g. Pette-rina. In to je tudi! Slovenca bi ne dobili, saj se tudi nikdo ni oglasil, a zadovoljni moramo biti, da se je našel med Italijani tak kompetent, kakoršen je g. Pette-rin. Slovenski piše in govori prav dobro. V tem oziru se ne smemo pritožiti. Da pa v prvi seji deželnega zbora ni ročno prevajal, je umevno, saj to v obče ni naloga, kateri se treba še posebe privaditi. — V ostalem je užival med Slovenci, koder je služboval, le simpatije, katere je tudi zaslužil. On je le — deželni uradnik, miren, delaven, živeč le za svoj urad, in takega smo potrebovali! Toliko resnici na ljubo! Vsakemu svoje! — A. Gabršček.

Konec šolskega leta. — Na tukajšnjem gimnaziju zaključijo tekoče šolsko leto najbrže dne 6. julija. Ustni zrelostni izpiti prično potem nastopni ponedeljek. Maturantov je 25.

Podgorški štrajk je škodil tudi nam. Tovarna ni mogla izdelati pravočasno papirja za „Sočo“ in „Primorca“, kakor je glasila pogodba, zato smo morali rabiti že 3 tedne bolj in dražji papir; enako smo morali še za 2 meseca vzeti v Trstu bolj in dražji papir. Škoda za naše upravnništvo je precejšnja. Z avgustom pa bomo imeli enak papir s tržasko „Edinostjo“.

Povodnji. — Povodnji v gorah so napravile več škode tudi gozdovom, ker vode so odrgale marsikako drevo, katero so videli potem plavati po Soči. Blizu Tolmina je odrgala voda most, ki je bil novo dodelan, Soča med Tolminom in Volčami pa je segala v soboto čez odnotni kameniti most.

Pa tudi druga nesreča bi se bila kmalu zgodila. Manfreda iz Kobarida se je vračal iz Tolmina domov v lahkem koleslju. Ali vsled narasle vode bi bil ostal kmalu na cesti; potegnili so ga iz vode več mrtvega nego živega; rešil se je on in konj, voz pa je ostal v vodi.

Pri Barki je odnesla Soča provizoričen lesen most, po katerem so dovažali razni material za gradnjo velikega mosta čez Sočo. Pobrala je razno orodje itd. ter napravila škodo več tisoč kron.

Škoda v Furlaniji cenijo na 1/2 milijona K. Polja so razdajana, vse uničeno. V Kaseljano je voda podrla nasip, kateri so napravili lani s stroški 12.000 K. Radi tega je bil hudo prizadet kraj Škocijan, kjer je pokončala povodenj 1400 polj, škoda je 50.000 K. V Papanjanu pri Flumičelu je pokončanih 900 polj, škoda 150.000 K. Škoda je tako velika, ker je pokončan ves pridelek na polju in je več hiš postalo nerabljivih za stanovanje.

Poskodovane kraje v Furlaniji obišče namestnik Goëss te dni.

„Deputato obbediente“. — Pisejo nam: Neki župan iz zahodnih Brd je pral odličnega Krmincana Furlana: „Zakaj hoče imeti Pajer ravno Gregorčiča za državnega poslanca?“ Furlan mu odgovori: „Perché don Gregorcig è un deputato obbediente“.

— Buon appetito don Antonio!

Vendar se giblje. — Pred 6 leti so se laški odvetniki z vsilo upirali, da bi se našemu jeziku v uradu sploh dopustil vhod. Sedaj so pričeli celo sami slovenski pisati, kjer in kadar se nadejajo, da jim vtegne biti v korist. Imamo pred seboj dopis nekoga laskega odvetnika, ki je na znamenitem zborovanju odvetnikov odločno protestoval proti rabi slovenskega jezika. Ta dopis je spisan zicer v slabi slovenščini, toda vendar slovenski, kar vsaj kaže dobro voljo in menda nekaj prevrat sovražnikov našega jezika!

Bohinjska železnica. — V Jesenicah na Gorenjskem proslavijo v nedeljo z veliko slavnostjo pričetek dela za zgradbo bohinjske železnice. Začeli so odkopovati tudi že zemljišča, koder bo tekla železnica. „Slov. Nar.“ priporoča — kakor svoj čas „Soca“ Vipavcem — ljudem, naj se pri odkupovanju z lepa poravnajo, kajti razlastitveno postopanje navadno kmetu ni v korist. Tudi v Bohinju pričenjajo s pripravami za zgradbo.

Deželna norišnica. — Prejeli smo brošuro „La Questione del Manicomio in crisi acuta“ iz peresa dr. Pontonija. „Soca“ je že 29. januarja govorila o tem perečem vprašanju v posebnem članku na prvem mestu. Dr. Pontoni je v glavnem na istem stališču, kakor mi. V „Gorici“ piše dr. Rojic; radovedni smo na daljni tok njegovih izvajanj. — Vsekakor gre tu za rešitev velikega vprašanja, ki živo sega v — žepe deželanov. Zato treba modre previdnosti!

Resnicoljubnost „Primorskega lista“. — To glasilo naših politikujočih duhovnikov se drži na zvonjav tako resnicoljubno, da bi clovek na prvi trenotek mislil, da se še ni nikdar zlagalo, oziroma, ako je kedaj poročalo kako neresnico, da je isto takoj popravilo, ko je izvedelo, da ni vse res tako, kakor je pisalo. Tako se drži sveto, kakor bi imelo uredništvo tega lista že zagotovljene prve sedeže v nebesih med samimi čistimi angelji! Kakošno pa je v resnici to glasilo? Podilo in lažnjivo, in ako kdo dokáže temu pobožnemu hinavcu, da je lagal o njem, kaj mislite, da popravi laž z resnico? A, kaj se! — Zadnjič smo poročali, da g. Čehovin v Branici je izjavil, da ne dá prostorov ne eni ne drugi stranki. „Prim. List“ pa ni hotel priobčiti njegovega popravka, kljubu temu da je poprej pisal, da je odrekel g. Č. prostore le narodno-napredni stranki! Dr. Pepe, ta „misijonar“ med žurnalisti, kakor se je sam kstitil, si misli: Ha, čemu bom popravil? Branica je daleč, in g. Č. m. gotovo ne pride lasat v Gorico, ako ne priobčim popravka. Tožil pa ne bo, ker se utegne zbiti črne suknje! In popravka ni priobčil!

Se druga pa je s slučajem g. Trobca, učitelja v Pliskovici. Prosimo, citajte današnji njegov dopis, potem bo vsa stvar hitro jasna. „Prim. List“ je napadel g. učitelja na najnesramnejši način, trde, da je učiteljevo bralno društvo predilo ples proti procesiji. Gosp. učitelj je poslal „Prim. Listu“ popravek, ali dr. Pepetu se ni zdelo vredno, priobčiti ga, marveč v nastopni številki govori le o neki „pomoti“ gledé društva, pusti pa gledé g. učitelja vse tisto grdo obrekovanje. He, kakó pa! Dr. Pepe si je mislil: Kaj učitelj! Kako se predrzne sploh popravljati, če tudi ni res, kar se je pisalo. Učitelj, ti molči, pa poljubi dr. Pepetu roko, kadar se njegov „zegnani“ list kaj zlaže o tebi! Storjene krivice svojemu bližnjemu povrniti, se mu ni zdelo vredno, dasi ti govori ta časnikarski „misijonar“ vedno in vedno o veri in resnici ter ima zmerom Kristusa na jeziku.

Ker ni hotel dr. Pepe priobčiti popravka g. učitelja Trobca, priobčujemo mi njegov dopis, da svet izve, kakšna je resnicoljubnost „Prim. lista“, za katerega delajo propagando po lecah in spovednicah. Vsa ta reč pa sama obsoja „Primorski List“ in njegova urednika dr. Pepeta, kateremu je bilo v stvari g. Tr. za resnico toliko, kolikor za lanski sneg. „Misijonsko“ delo na časnikarskem polju se vrti torej okoli lažij in obrekovanja, kar je zopet z gorenjim slučajem neizpodbitno dokazano.

Ali čujte se to? Kako pa dela dr. Pepe, kadar kaj popravlja? Na naše članke o „Centrifugi“ je bil poslal popravek, kateri smo tudi priobčili ter ga primerno zabelili. Priobčili smo ga v postavnem času, ali ker je vmes izšla izredna številka „Soca“ za časa smrti g. Dekleve, katere niso dobili vsi naročniki, je hitro vohal okoli paragrafov tisk. zakona in šel nas tožiti na okrajno sodnijo. Razprava je bila že razpisana, ali Pepe si je bil premislil zadnji hip in je odstopil, ker je menda vendarle uvidel, da bi se bil blamiral. Vidite, kako natančen je bil! Kako pa dela on? Take stvarne popravke, kakor oni gosp. učitelja Trobca, meče v kos, čeprav bi moral popraviti krivico, katero je storil g. T. Zanašal se je pač na to, da ne bo tožen.

Radi tega svetujemo to-le: „Prim. List“ napada in laže ter otrkuje, da je grdo. Prizadeti naši somišljeniki, kadar jih prime tako, da se jim zdi vredno reagirati, naj mu pošljejo popravek, pravilno sestavljen. Ako

ga ne priobči, pa tožite! Potem že radi priobčijo popravke! Tem „misijonarskim“ lažnjivcem in latovom časti se mora enkrat jezik zavezati!

Volitev v skupni mest in trgov za državni zbor je tajna in voli vsak kraj doma. Za deželni zbor je pa drugače: vsak kraj ne voli doma in volitev je — ustna. Iz Furlanije je došla deželnemu zboru prva peticija, naj se tudi deželni volilni red premeni po uzorcu državnega. Enako se je oglasilo katoliško društvo bolskih nunccev, v katerem je pa malo ali nič volitev te skupine. Društvo pobira stopinje za narodno-napredno stranko; celo V. kurijo je prepisalo v svojo resolucijo! — Umevno je samo po sebi, da to premembo bo treba izvršiti!

Klerikalni dvogovor. — „Gorica“ od torka je povila duhovite rožice svojih imperitenc v obliko dvogovora med dr. Tuma in dr. Treom v železniškem kupeju, ko sta se skupno vracala od shoda v Samatorci v „Gorico“. Dr. Trea je klerikalec videl, peljati se naravnost domov, dr. Tuma pa je šel še na veselico v Podgoro. — Resnično je vse, kajpada, le eno ne, namreč: dr. Treo je šel iz Samatorce v Sezano in drugi dan v Komen, dr. Tuma pa sam s kolesom do Nabrežine in dalje z vlakom v Gorico. — V ostalem pa je seveda vse prav; pogovor se je res vršil v kupeju, klerikalni mrazec ga je stenografoval in objavil svojim vernim ovčicam.

Neko dobro zrno pa ima ta fingirani dvogovor vendarle za nas. Pravi namreč, da med naprednjaki bo tolik spet na deželno-zborske mandate, da bi jih moralo biti na razpolago vsaj 40 in ne le — 10, ako bomo hoteli vstreci raznim željam brez škode stranke. — Klerikalci torej računajo kakor zadnjič ob volitvi v cestni odbor goriski, da se bo sililo med kandidate vsaj 30 moč odveč, ki bodo potem seveda uzaljeni in — posredno ali neposredno pomagali klerikalcem. Prav je, da naprednjaki že zdaj vemo, s kakošnimi manevri bodo hoteli nasprotniki rušiti slogo naše stranke. Ta izjava je tudi svarilo, ako je sploh potrebno, v pouk: da mandatov je 10 in ne več ter da bo treba sicer previdno izbirati, ali potem, ko bodo enkrat izbrani — vsi kakor jeden mož z odusevljenjem iti v boj. Klerikalcem ne naredimo veselja, kakoršno pričakujejo!

Duhovski list o neki vrsti duhovnikov. — Glavno glasilo katoliške duhovščine v Avstriji je „Korresp.-Blatt für den Kathol. Klerus“, ki piše v neki številki to-le:

„Die Welt wird einst staunen, wenn sie erfährt, was für „liebenswürdige“ Charaktere wir als Mitbrüder verehren müssen. Wir haben es ertragen.“

Slovenski slove: Svet bo nekoč strmél, ako dozna, kakošne „ljubeznive“ značaje smo morali mi častiti za svoje sobrate. Mi smo to prenesli“.

Kaj drugega govori „Soca“?! Ali ona ne razkriva teh „liebenswürdige Charaktere“? Ali ne skrbi edino za to, da jih svet spozna in bo strmél, kako je mogoče, častiti jih za vredne sobrate?! — To, kar duhovski list oznanja, se pri nas torej že godi: svet strmi, kako je mogoče, da taki „liebenswürdige Charaktere“ gospodarijo po naših cerkvah ter sejejo razpor, jezo in sovraštvo mesto seme božje besede. — Ako pa vredni duhovniki morajo take garjeve ovce se častiti za sobrate, svobodno jim — mi lajki pa tega ne moramo, tudi ne moremo in noco! Mi zahtevamo, da se nastavljajo v naših cerkvah, za službo med nami in za nas — le vredni duhovniki, ki ne bodo svetu v pohujšanje, da svet nekoč ne bo strmél nad njimi in nad razmerami, v katerih smo morali mi živeti. Capito? Eminenca, hic Rhodus!

Iz Bilj nam poročajo, da kurat Roje c močno zagovarja onega svojega prijatelja Marena, ki je napadel in podrl na tla ono ženo, kakor je povedala „Soca“. Pravi, da žena je bila pijana itd. Ali verodostojne priče trde, da žena je kuhala od poldne do polnoči in je bila popolnoma trezna. — Kuratu Roju se je res mudilo, zagovarjati prijatelja Marena.

Iz Idrije. — Pevci in tamburaši „Del. bral. društva“ v Idriji priredé dne 29. rožnika, t. j. na sv. Peter in Pavel, izlet v Postojno, kjer popoldan ob 4 uri v gostilni g. Frana Remca napravijo koncert z jako obširnimi vspešnimi pevskih in godbenih točk.

Ušla sta iz Ljubljane, kakor se je brzojavilo od tam na tukajšnje glavarstvo, 2 dečka, Rafael Kostanjevec, star 16 let, in Alojzij Basca (?), star 17 let. Ušla sta na biciklijih. Sodiijo, da sta šla proti Trstu.

Drobilž. — 22-letni Franc Beranik s Štajerskega jo je hotel popihati preko goriske dežele v Ameriko. Ali prijeli so ga, posadili na zatožno klop ter obsodili na 11 dnuj zapor.

15 dnuj zapor pa je dobil Nikola Tepsic iz Dalmacije, katerega so aretovali, ko se je povrnil iz Amerike, ker se ni bil zadostil vojski dolžnosti.

12 mesecev zapor bo moral presediti Jos. Mlekus iz Koritnice na Bovškem radi nekoga nesramnega dejanja. Leta 1895. je že presedel radi take nesramnosti 15 mesecev. Star je že 60 let, slep, skoro mutast in hrom!

Pevsko društvo „Nabrežina“ naznanja, da veselica, ki se je imela vršiti dné 23. t.

m., se je odložila radi nepričakovanih ovir na dan 8. septembra, ko bo ob jednom obletnica razviti družstvene zastave.

Za „Šolski Dom“ nam je bilo poslano: Gg. Primožič, okr. sodnik v Tolminu, Andr. Lasič, okr. šol. nadzornik v Tolminu, in Fran Andrejšek, kurat v Logu, darujejo svoto 4 K 51 v kot „pagat ultimo“.

Razgled po svetu.

Vsesokolska slavnost v Pragi. — V Pragi bo dné 28., 29. in 30. t. m. ter 1. julija velika vsesokolska slavnost, katere obeta biti nekaj izvenrednega, veličastna manifestacija češkega in na sploh slovanskega Sokolstva, kakoršne do sedaj sploh še ni bilo.

Doslej se je prijaviilo blizu 10.000 Sokolov v sokolski obleki, od teh jih nastopi okoli 6400 v približno 750 oddelkih. Mladine sokolske bo okoli 2000, ženskih „Sokolice“ pa je prijaviilo doselej 856, ki tudi nastopijo pri lahkih vajah. Sprevod bo veličasten ter pojde spremljan od 12 Sokolskih godb po vseh glavnih ulicah. Na primernem mestu bodo združene Sokolice, da vidijo sprevod, a mladi Sokoli napravijo na najlepšem mestu spalir.

Na slavnosti pridejo: Francozje, Hrvatje, Srbi, Poljaki, Bulgari in Rusi. Iz Moskve, Kijeva, Odese in Tiflisa pride okoli 300 ruskih vseučilišnikov pod vodstvom carskega svetnika Petra Ivanoviča, generala Maslova in polkovnika Rozumova. Poljakov pride Sokolov okoli 1000. — Čehi so preskrbeli za vse, kar potreba pri takih slavnostih.

Zastopan bo v Pragi pri tem vsesokolskem sestanku tudi „Goriški Sokol“ po deputaciji.

Med Mladočehi in Staročehi je prišlo po prizadevanjih Mladočehov do nekakega kompromisa, po katerem je Staročehom pri bodočih deželnozbornskih volitvah zagotovljenih nekaj mandatov, in Staročehi vstopijo z Mladočehi v skupen klub. Mladočehi so se pri tem morda hali zveze Staročehov z agrarci in nacionalnimi socijalisti. Za spravo so je trudil mnogo tudi dr. Kaizl.

V češkem deželnem sboru predložijo Mladočehi nujnostni predlog, v katerem bodo zahtevali hitro izvedbo volilne reforme v smislu direktnih volitev v občinah na deželi in ustanovitve pete kurije, skupno z Nemci pa predložijo predlog, zadevajoč regulacijo učiteljskih plač, po katerem stopijo poviski plač v veljavo že s 1. jan. 1902. namesto 1904.

V Istrski deželni zbor slovenski poslanci tudi letos ne vstopijo. Deželni glavar jim je poslal naznanilo, da je sklican deželni zbor, ali pisma so vrnil neopdrta, ker je bil naslov pisan v laskem jeziku.

Demonstracije v Rimu proti Avstriji. — V palači Campidoglio v Rimu so odkrili spominsko ploščo rimske republike l. 1849. Na tisoče ljudi je bilo navzočih, med njimi je plapolalo 24 zastav. Edna med temi je bila irredentistiška, edna pa anarhistična! Po nalogu redarstva so jih morali zaviti. Pred palačo Venezia, kjer je avstrijsko poslanstvo, so kričali: Viva Trieste, circolo dei Triestini“ pa je marljivo delil listke v italijanskih barvah z napisom: „Trieste italiana mente ricorda e resiste!“ (Trst se italijanski spominja in vstraja!) — Irredente seveda ni!!

„Narodni dom“ v Trstu. — Dne 30. junija bo v prostorih „Slovaške čitalnice“ v Trstu ustanovni občni zbor društva „Narodni dom v Trstu“, katero društvo ima namen, zgraditi v Trstu „Narodni dom“. Tržaška posojilnica in hranilnica je nakupila v to svrhu že krasen prostor sredi mesta, a za zgradbo primerne poslopja je treba jako mnogo denarja. Ta denar hoče nabrati novo društvo. Ustanovniki postanejo tisti, ki darujejo društvu 200 kron. Kdor hoče, da se mu denar obrestuje in amortizira, naj vzame delež za 200 kron. Društveniki plačujejo po 24, 12 ali 6 kron na leto, sprejemajo se pa tudi darila, tudi najmanjši doneski so dobro došli. Ustanovniki, deleže, letne doneske in darove sprejema časni blagajnik g. dr. Gustav Gregorin, odvetnik v Trstu.

Slovenec G. Naval-Pogačnik, član dvorne opere na Dunaju, je imenovan komornim pevcem. Pri dvorni operi deluje od l. 1898., od kadar si je pridobil simpatije v najuplnejših in uglednejših krogih.

Praznoverje. — Seljaki iz Draganiča pri Karlovcu so pripovedovali te dni po Karlovcu, da je pri njih neko nemo dete nenkrat spregovorilo. Čudo, še večje čudo pa to, kar je dete govorilo. Pravilo je, da se mu je prikazala mati Božja, ki je rekla: „Reci ljudem, da naj nikar ne streljajo v oblake, ker več angeljev vsled tega kravi“. In na stotine ljudi veruje takim čencam, kakor poročajo nekateri hrvaški listi!

V južni Arizki. — Kitchener je sporočil v London, da oddelek njegove vojske, kakih 250 moč, so Buri napadli pri Willmanrustu ter jih porazili. Mnogo je ubitih in ranjenih, uslo jih je le kakih 40.

Raznotoro. — Ruska carica je povila v tork 4. deklica, nadvojvodinjo, kateri so dali ime Anastazija. — V Srbiji podele

enemu topničarskemu polku ime kraljice Drage. — V Hanovru so aretovali 7 anarhistov, med njimi dva Avstrijanca, ker so našli pri njih anarhistične spise. Tri so izpustili takoj iz zaporov, druge so še obdržali. —

Glasba.

Novi akordi. — V Ljubljani prične izhajati s 1. julijem pod takim naslovom zbornik za vokalno in instrumentalno glasbo. Urednik bo dr. Gajmir Krek, založništvo ima L. Schwentner.

Okrožnica pravi: „Odlčili smo se za izdajanje lista vsled resnične potrebe in mnogostranskega prigovarjanja. S tem se dajo na eni strani skladateljem prilika, priobčevati svoje proizvode, na drugi strani pa se občinstvu omogoči, nabavljati si različne skladbe potom naročbe, in vsled tega ceneje, kakor je to pri izdajanju posameznih skladb možno. Takega glasbenega lista, ki bi neodvisno od različnih umetniških in političnih struj zasledoval omejnjeni smoter, Slovenci sedaj nimamo. Vendar je, kakor pričajo mnogostevilni dopisi od strani skladateljev kakor tudi izmed občinstva, obče priznana, da je periodično izdajanje skladb za razvoj slovenske glasbene umetnosti naravnost pogoj.“

„Uvažuje pa tudi dejstvo, da večina našega občinstva se ni do cela pristopna modernemu naziranju zlasti glode glasbene umetnosti, prinašali bodo „Novi akordi“ tudi kompozicije bolj lahkega žanra, katere bodo vzbujale tudi pri diletantih veselje do proizvajanja. Toda tudi pri teh skladbah se bode skrbelo zato, da nikdar ne opustimo svojega umetniškega principa. „Novi akordi“ bodo torej prinašali narodne pesmi v raznih priredbah, salonske komade za klavir, moške in mešane zборе, katere lahko proizvajala tudi manjša pevska društva in čitalnični zbori na deželi. „Novi akordi“ pa tudi ne bodo pozabili onih naročnikov, katerim je Terpsihori posvečena glasba posebno na srcu. Zato bodo „Novi akordi“ priobčevali valčko, polke, koračnice in druge skladbe za ples, ki se bodo lahko porabljale pri raznih veselicah žumalnih društev.“

Dalje obeta uredništvo ozirati se vsestransko na skladbe za klavir itd. Podjetje je torej vsega priporočila vredno. Novi akordi bodo izhajali vsaki drugi mesec ter bo stala naročnina za celo leto 8 K, za pol leta 4 K 50 v. Priporočamo „Nove akorde“ najtopleje vsakemu muzikalčno nabraženemu Slovencu, pevskim društvom, čitalnicam itd. Naročila je pošiljati na knjigarno L. Schwentner v Ljubljani.

Narodno gospodarstvo.

ORGANIZACIJE KMETIJE.

(Članek izven uredništva.)

(Da je)

Grajsčaki so dolgo v navadnih majhnih luknjah gradov stanovali. Kruh se je začel kvasiti in redno peti šele v 14. stoletju. Ko nastanejo mesta, in to v večjem številu, v desetem in jednajstem stoletju, se razvije v njih precej bogatije, pa tudi več potreb. Ta bogatija grajsčake na kmetiji bode v oči. Tudi oni ho'jo živeti bogatejše, udobnejše in k temu treba več dohodkov. Ko se prikaže to v življenju, je konec zadovoljnega življenja v gradovih in na kmetiji.

Veleposestnik, grajsčak, ki je prej dobro živel ob manjših dajatvah kmetov, katerih ni po nepotrebnem osužnjeval, je zdaj začel pritiskati na kmeta, da mu dá več. Ali tudi to ni bilo zadosti. Kmetije so imele dosti zemlje, ki je bila vsem skupna („Markgemeinschaft“). Na to zemljo se je spravil ali grajsčak, skof ali samostan. Ko si je to prisvojil, je začel grabiti drugo kmetško last in tako sam gospodariti in delati na veliki kmetiji in — za trg, za mesta, da več pridobi in si vstvari udobnije življenje. Zdjaj je rekel kak grajsčak, da je vsa kmetška zemlja prav za prav njegova in kmet njegov tlakar. Močan je bil, imel je dosti hlapcev, kmet se je moral udeti. S 14. stoletjem začne huda presti kmetom. Trgi mest, trgi tedaj znanega sveta rabijo dosti pridelkov kmetije. Ko so iznašli smodnik, se grajsčak ne more več braniti v svojih grajskih utrdbah, ne od tam strahovati kmetov, on postane kmet-veleposestnik iz prejšnjega deželnega gospoda. On postane z ropom kmetške zemlje lastnik tisocev oralov zemlje in kapitalistični podjetnik na kmetiji. 30-letna vojna na Nemschem začeta 17. stoletja prezene tisoče kmetov s kmetije. Grajsčak vzame kmetško zemljo in jo sklene z že pridobljeno veliko kmetijo velepsestva.

V 15. stoletju je bila v osrednji Evropi kuga, „crna“ smrt imenovana. Tedaj je cerkev dobila, kolikor je hotela kmetijske zemlje v last. Na smrtni postelji je delala velikanske kupčije. Ze prej je imela veliko kmetijske zemlje v lasti. — Če so kmeti v prejšnjih stoletjih gospodi dajali v živilih, živini, lanu, volni nekaj v grad, samostan, farovž ter postavljali nekaj družine in vojnih hlapcev in le malo uprege za grajske potrebe, je bilo končno še prenašati, ali zdaj so morali robotovati. Začetkoma po 2—3 dnuj v tedni z zi-

